

Palvelutuonti ja palvelujen siirrot ulkomaille

Jyrki Ali-Yrkkö

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
jyrki.ali-yrkko@etla.fi

Natalia Kuosmanen

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
natalia.kuosmanen@etla.fi

Suosittelava lähdeviittaus:

Ali-Yrkkö, Jyrki & Kuosmanen, Natalia
(30.3.2023). ”Palvelutuonti ja palvelujen siirrot
ulkomaille”.

ETLA Raportti No 137.

<https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-137.pdf>

Tiivistelmä

Tulosten mukaan palvelujen tuonti Suomeen on kasvanut. Palvelujen osuus kokonaistuonnista on Suomessa varsin suuri verrattuna muihin EU-maihin. Yritykset käyttävät muista maista tuotuja palveluja varsin paljon tuotantopanoksinaan eli väli tuotteina, sillä lähes puolet Suomen koko väli tuotetuonnista on nykyään palveluja. Näyttää siltä, että palvelujen siirrot ulkomaille ovat kuitenkin vähenemässä. Kun vuosina 2015–2017 noin 8,5 prosenttia suurista ja keski suurista palveluyrityksistä oli siirtänyt toimintojaan ulkomaille, vuosina 2018–2020 osuus oli pienentynyt 6,4 prosenttiin.

Abstract

Imports of Services and Offshoring

According to our results the imports of services to Finland have increased. The share of services in total imports in Finland is relatively large compared to many other EU countries. Companies often use imported services as their intermediates, with services accounting for nearly half of the total intermediate imports. It seems that offshoring of services is declining. While in the years 2015–2017 approximately 8.5 % of large and medium-sized service companies offshored their operations abroad, in 2018–2020 the share had decreased to 6.4 %.

KTT **Jyrki Ali-Yrkkö** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusjohtaja ja Etlatieto Oy:n toimitusjohtaja.

MMT **Natalia Kuosmanen** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimuspäällikkö.

Ph.D. **Jyrki Ali-Yrkkö** is a Research Director at ETLA Economic Research and the CEO of Etlatieto Oy.

Ph.D. **Natalia Kuosmanen** is a Chief Research Scientist at ETLA Economic Research.

Kiitokset: Tämä tutkimus on tehty osana Palta ry:n rahoittamaa laajempaa tutkimuskokonaisuutta. Haluamme kiittää Palta ry:tä hankkeen rahoituksesta.

Acknowledgements: Financial support from Palta ry is gratefully acknowledged.

Avainsanat: Palvelut, Kansainvälistyminen, Ulkoistus, Välituote, Ulkomaille siirto

Keywords: Service, Outsourcing, Offshoring, Internationalization, Intermediate good

JEL: F14, L8

Sisällys

1	Johdanto.....	4
2	Tuotantopanoksina käytettyjen palvelujen tuonti.....	5
3	Palvelutoimintojen kansainvälinen kilpailu	7
4	Johtopäätökset ja keskustelu	8
	Liitteet.....	10
	Viitteet	11
	Kirjallisuus	11

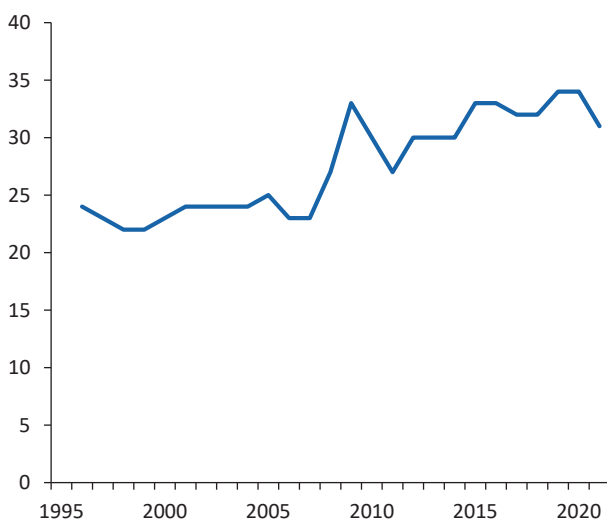
1 Johdanto

Hyvin usein keskustelu kansainvälisestä kaupasta rajoittuu Suomessa vain vientiin. Ainoastaan vienti nähdään tärkeänä ja tuonti unohdetaan tyystin. Erityisesti Suomen kaltaisille pienemmille maille tuonti on yhtä tärkeää kuin vientikin. Pienen maan ei kannata edes yrittää tehdä kaikkea itse, koska se tulee erittäin kalliiksi ja johtaa suureen tehottomuuteen.

Viimeisten vuosikymmenten ajan palveluyritykset ja palvelutoiminnot ovat enenevässä määrin tulleet alttiiksi kansainväliselle kilpailulle. Vaikka edelleen osa palvelutoiminnoista edellyttää paikallista läsnäoloa, osa palveluista voidaan tuottaa eri paikassa kuin ne kulutetaan. Viimeksi mainittuja palveluja voidaan siis viedä ja tuoda samalla tavalla kuin fyysisiä tavaroita.

Palvelujen osuus Suomen kokonaistuonnista pysyi samalla tasolla vuosina 1996–2007 (kuvio 1). Tuona ajanjaksona keskimäärin vajaa neljäsosa (23 %) Suomen kokonaistuonnista oli palveluita. Vuosien 2008–2009 luvut ovat selvästi poikkeuksellisia, mikä selittyy Nokian ja Siemensin verkkoliiketoimintojen yhdistymiseen liittyvillä järjestelyillä. Vuoden 2010 jälkeen palvelutuonnin osuus on jatkanut nousuaan. Yhä suurempi osuus tuon-

Kuvio 1 Palvelujen osuus Suomen kokonaistuonnista, %

Huom. Tuotujen palvelujen osuus Suomen kokonaistuonnista.

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Tilastokeskuksen tietoihin.

nista on siis palveluita, vaikka fyysisten tavaroiden osuus on edelleen korkeampi.

Tuoreimman tiedon mukaan 31 % Suomen kokonaistuonnista on palveluita. Onko se paljon vai vähän? Kansainvälinen vertailu antaa tähän kysymykseen vastauksen (kuvio 2).

Muutamissa EU-maissa palvelutuonnin osuus niiden kokonaistuonnista ylittää 50 %. Näitä maita ovat Luxemburg, Irlanti, Kypros ja Malta. Tämä herättää kysymyksen siitä, mikä selittää näiden maiden korkeat osuudet. Todennäköinen syy on alhainen yritysverotus. Kaikissa näissä maissa on matala yritysverotus tai yritysverotukseen liittyviä järjestelyjä, jolloin todellinen yritysverokanta on merkittävästi matalampi kuin nimellinen verokanta. Näillä järjestelyillä pyritään houkuttelemaan erityisesti ulkomaisia yrityksiä. Koska yksi keino siirtää voittoja matalan verotuksen maihin liittyy palvelujen vientiin ja tuontiin, näiden maiden ja Alankomaiden korkeat palvelutuontiosuudet eivät todennäköisesti kuvaa palveluja samalla lailla kuin muiden maiden luvut.

Kun edellä mainitut maat jätetään huomioimatta, Pohjoismaat sijoittuvatkin kansainvälisessä vertailussa korkeeseen. Tanskan tuonnista palveluita on 40 %, Suomen tuonnista 31 % ja Ruotsin tuonnista 30 %.

Kaiken kaikkiaan EU-15 -alueella palvelutuonnin osuudet ovat korkeammat kuin uusissa (EU-12) jäsenmaissa. Uusista jäsenmaista ainoastaan Virossa palvelutuonnin osuus ylittää huomattavan korkealle tasolle (29 %).

On myös kiinnostavaa tarkastella, miten palvelutuonnin osuus viime vuosina on muuttunut (kuvio 2:n oikeanpuoleinen tarkastelu). Suurimmat muutokset ovat olleet edellä esitetyissä maissa, joissa yritysverotuksella on suuri merkitys. Jätämme nämä maat huomiotta, koska kyseessä voivat olla vain keinotekoiset muutokset, jotka liittyvät monikansallisten yritysten voitonsiirtoihin.

Vuosina 2013–2021 palvelujen osuus kokonaistuonnista kasvoi niin Suomessa, Ruotsissa kuin Tanskassakin. Muutokset jäivät kuitenkin hyvin pieniksi. Kasvua oli vain 1–2 prosenttiyksikköä. Suurinta kasvu oli Virossa, Liettuassa ja Kreikassa, joissa palvelutuonnin osuus kasvoi 4–5 prosenttiyksiköllä. Kasvua ei kuitenkaan ollut kaikissa maissa. Palvelutuonnin osuus laski erityisesti itäises-

sä Keski-Euroopassa ja hieman myös Italiassa. On syytä huomata, että osuuden lasku voi johtua sekä tavaratuonnin suhteellisesti nopeammasta kasvusta tai siitä, että palvelutuonti on absoluuttisesti vähentynyt.

2 Tuotantopanoksina käytettyjen palvelujen tuonti

Sekä fyysiset tavarat että palvelut voivat olla lopputuotteita tai välituotteita. Lopputuotteet ovat nimensä mukaisesti valmiita tuotteita, joita ei jatkojalosteta edelleen. Välituotteet tulevat sen sijaan joko osaksi jotain suurempaa kokonaisuutta, tai niitä jatkojalostetaan edelleen.

Fyysisiä välituotteita ovat esimerkiksi raaka-aineet tai komponentit. Palveluluonteisia välituotteita on hyvin monenlaisia. Niihin kuuluvat esimerkiksi markkinatutkimus-, arkkitehti- ja taloushallintopalvelut, mutta myös monia muita palveluja yritykset käyttävät joko suoraan tai epäsuorasti tuotantopanoksinaan. Palveluluonteisia lopputuotteita ovat puolestaan tyypillisesti majoitus- ja ravitsemispalvelut sekä monet terveys- ja hyvinvointipalvelut.

Palvelutyyppejä välituotteita voidaan hankkia sekä kotimaasta että ulkomailta riippuen kuitenkin palvelun luonteesta.

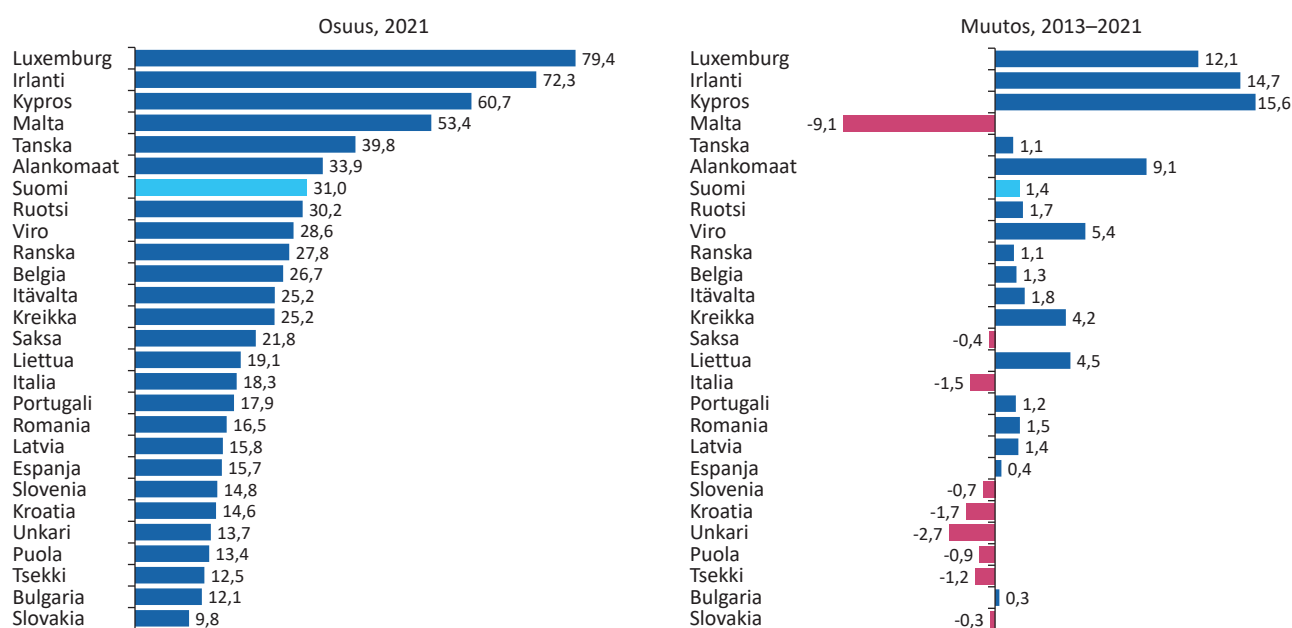
2000-luvulla palvelujen osuus kaikista Suomeen tuoduista välituotteista on kasvanut (kuvio 3). Yhä suurempi osa ulkomailta hankituista välituotteista on siis palvelutyyppejä (laskentamenetelmä on esitetty liitteessä 1).

Vuosituuhannen alussa runsas kolmasosa kaikista Suomeen tuoduista välituotteista oli palvelutyyppejä. Viimeisten parinkymmenen vuoden aikana tämä osuus on ollut kasvussa. Tuoreimman tiedon perusteella palveluvälituotteiden osuus on noussut 48 %:iin (kuvio 3).

Kohonnut ulkomaisten palveluvälituotteiden käyttö heittää kysymyksen siitä, mitkä tahot näitä palveluja käyttävät. Seuraavaksi tarkastellaan, miten ulkomailta tuotujen palveluvälituotteiden käyttö jakaantuu eri sektoreille (kuvio 4).

2010-luvun alussa suurimman osan Suomeen tuoduista palveluvälituotteista käytti teollisuus (kuvio 4). Sen osuus oli lähes puolet. Palvelualat itse käyttivät tuolloin kolmasosan ja muut alat noin 18 % tuoduista palveluvälituotteista.

Kuvio 2 Palvelujen osuus EU-maiden kokonaistuonnista (%) ja osuuden muutos (%-yksikköä)

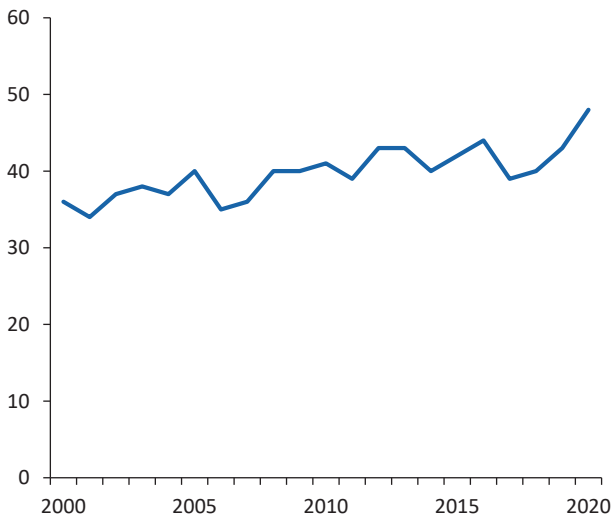

Huom. Tuotujen palvelujen osuus (%) kokonaistuonnista vuonna 2021 ja tämän osuuden muutos vuosina 2013–2021 (%-yksikköä).

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Eurostatin tietoihin.

Kymmenessä vuodessa nämä osuudet muuttuivat huomattavasti. Selvin muutos koski teollisuutta ja palvelualoja. 2020-luvulle tultaessa palvelualat itse olivat nousseet

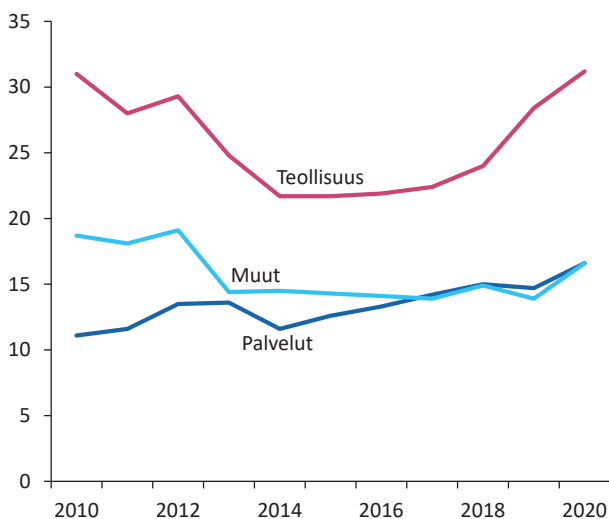
Kuvio 3 Palvelujen osuus kaikista tuoduista tuotantopanoksista eli välituotteista, %

Huom. Tuotujen palveluvälituotteiden osuus koko välituotetuonnista.

Lähde: Kirjoittajien laskelmat.

Kuvio 4 Palveluvälituotteiden tuonnin jakautuminen kolmen kotimaisen palveluita ostavan sektorin kesken, %

Teollisuuteen on sisällytetty kaivannaisteollisuus (B), tehdasteollisuus (C), sähkö- ja lämpöhuolto (D) ja vesihuolto (E). Palvelusektoriin on sisällytetty Tilastokeskuksen TOL-luokituksen mukaiset toimialat H–U. Toimialat A, F ja G sisältyvät luokkaan Muut sektorit.

Lähde: Kirjoittajien laskelmat. Menetelmä lukujen laskemiseksi on esitetty liitteessä 2.

merkittävimmäksi tuontipalveluiden käyttäjäksi. Vuonna 2020 noin puolet näistä tuoduista palveluvälituotteista meni kotimaisten palvelualojen käyttöön. Suomessa toimivat palveluyritykset ostivat siis ulkomailta yhä enemmän välituotetyyppisiä palveluita.

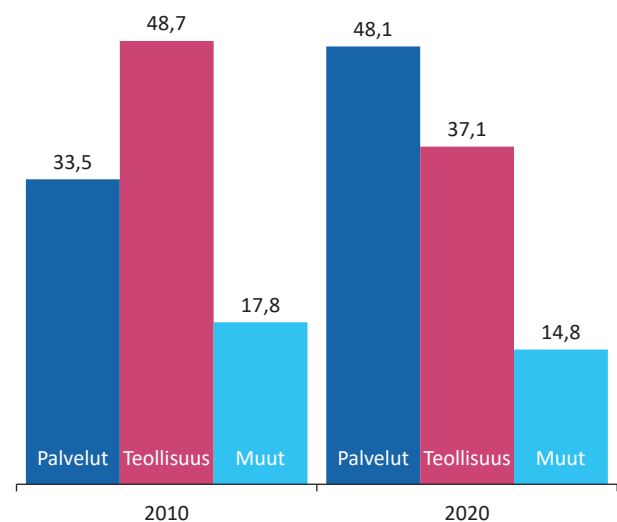
Välituotteita voidaan hankkia sekä kotimaasta että ulkomailta. Tarkastelemme tämän luvun lopuksi vielä sitä, kuinka suuri osuus eri sektoreiden palveluvälituotteista on hankittu ulkomailta (kuvio 5). Näin saadaan kokonaiskuva siitä, miten nämä palveluhankinnat jakautuvat kotimaan ja ulkomaiden välillä.

Eri sektoreilla on vaihtelua siinä, miten ulkomailta hankittujen palveluvälituotteiden osuus on muuttunut 2010-luvulla (kuvio 5).

Teollisuudessa tuonnin osuus palveluvälituotteista laski vuosina 2010–2014 ja pysyi sen jälkeen muutaman vuoden samalla tasolla. Vuosina 2019–2020 tuonnin osuus on uudelleen kasvanut. Tuoreimman tiedon mukaan teollisuusyritysten ostamista palveluvälituotteista kolmasosa ostetaan Suomen ulkopuolelta.

Palvelualoilla kehitys on poikennut teollisuudesta. Tuonnin osuus palveluvälituotteista on kasvanut lähes koko 2010-luvun. Tosin kasvuvauhti on ollut maltillista. Tätä

Kuvio 5 Tuonnin osuus kaikista hankituista palveluvälituotteista sektoreittain (palvelualat, teollisuus ja muut), %

Lähde: Kirjoittajien laskelmat. Menetelmä osuuksien laskemiseksi on esitetty liitteessä 3.

nykyä palvelualat ostavat vajaat 17 % kaikista palveluväli-
lituotteistaan ulkomailta.

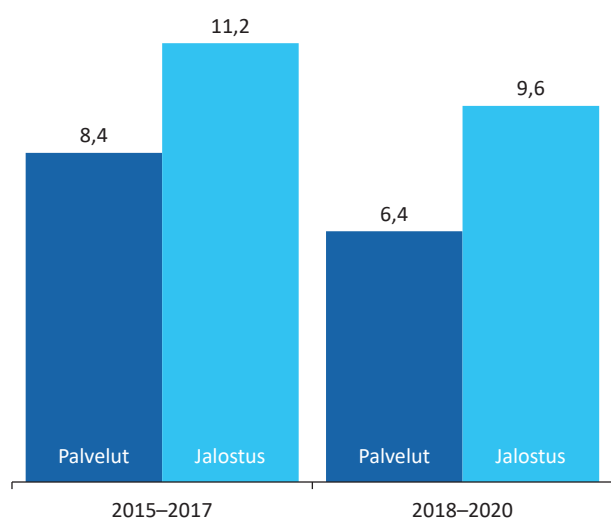
Teollisuuden ja palvelualojen ulkopuolelle jäävät tässä
tarkastelussa rakentaminen, kauppa ja alkutuotanto. Näi-
den muiden alojen ulkomailta tuotujen palveluväli-
tuotteiden osuus on 2010-luvulla ollut laskusuunnassa.

3 Palvelutoimintojen kansainvälinen kilpailu

Merkittävä osa palveluväli-
tuotteista hankitaan siis
nykyään ulkomailta, kuten edellisessä
luvussa osoitettiin. Näiden palvelujen
tuonnissa kyse voi olla siitä, että
kyseisiä palveluja ei Suomessa ole
juuri edes tuotettu vaan kasvu
johtuu niiden lisääntyneestä
käyttötarpeesta. Näin voi olla
esimerkiksi pilvipalvelujen kohdalla.

Toisaalta kyse voi olla myös
kansainvälisestä kilpailusta ja
siitä, että näiden palvelujen
tuottamista on siirretty Suomesta
muihin maihin esimerkiksi
kustannussäästöjen toivossa tai
muista syistä.

**Kuvio 6 Osuus yrityksistä, jotka siirtäneet
toimintoja Suomesta ulkomaille, %**

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Tilastokeskuksen tekemään
Ulkoistaminen ulkomaille -kyselyyn. Mukana yritykset, joilla on vähin-
tään 50 työntekijää. Siirrot on voitu toteuttaa joko konsernin sisäisesti
tai siten, että toimintaa on siirretty ulkomaille konsernin ulkopuolisen
tahon toteutettavaksi.

Kansainvälisen kilpailun näkökulmasta onkin kiinnos-
tavaa tarkastella nimenomaan Suomesta siirrettyjä toi-
mintoja (kuvio 6).

Vuosina 2015–2017 lähes 8,4 % keskisuurista tai suuris-
ta palveluyrityksistä siirsi toimintoja Suomesta ulkomail-
le joko konsernin sisäisesti tai sen ulkopuolelle. Vuosi-
kymmenen loppuvuosina näiden yritysten osuus väheni.
Vaikka entistä harvempi palveluyritys siirsi toimintoja
ulkomaille, näiden osuus ei ole vähäinen. Tuoreimpien
tietojen mukaan vuosina 2018–2020 noin 6,4 % keski-
suurista tai suurista palveluyrityksistä siirsi toiminto-
jaan ulkomaille.

Vertailun vuoksi on kiinnostava tarkastella, miten toimin-
tojen siirrot Suomesta ulkomaille ovat kehittyneet muil-
la aloilla. Jalostus-sektorilla (teollisuus, energia- ja vesi-
huolto sekä rakentaminen) siirrot ulkomaille ovat myös
vähentyneet 2010-luvun lopulla (kuvio 6). Kehitys on
siis ollut yhteneväistä palvelualojen kanssa.

Kiinnostava kysymys on se, miksi yritykset ovat siirtä-
neet toimintaa ulkomaille (kuvio 7).

**Kuvio 7 Syyt, minkä takia palvelualan yritykset
ovat siirtäneet toimintaa Suomesta
ulkomaille, %**

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Tilastokeskuksen tekemään
Ulkoistaminen ulkomaille -kyselyyn koskien ajanjaksoa 2018–2020.
Luvut kuvaavat niiden yritysten osuutta, jotka olivat maininneet ky-
seisen tekijän olleen 'hyvin merkittävä' tai 'merkittävä' syy toimintojen
siirtoon.

Tärkeimmäksi tekijäksi nousivat konsernijohdossa tehdyt strategiset päätökset (kuvio 7). Tätä on kuitenkin vaikea tulkita¹. Tästä syystä keskitymme muihin syihin. Toiseksi tärkein syy oli työvoimakustannusten vähentäminen. Yli kolmasosa toimintaansa ulkomaille siirtäneistä yrityksistä tavoitteli siirrolla työvoimakustannusten vähentämistä.

Myös ydinliiketoimintaan keskittyminen oli varsin yleinen syy toiminnan siirtoon. Näissä tapauksissa kyse lie-nee useimmiten siitä, että yritys on luopunut jonkin toiminnan tekemisestä itse ja ulkoistanut sen yrityksen ulkopuolelle jollekin ulkomailta toimivalle yritykselle.

Ulkomailta on myös haettu osaamista tai teknologiaa. Varsin moni eli peräti viidennes vastaajista perusteli siirtoaan tällä motiivilla.

Jotkut palvelualan yritykset ovat siirtäneet toimintojaan ulkomailta Suomeen (kuvio 8). Näiden yritysten osuus on varsin vähäinen, joskin aavistuksen verran kasvanut verrattuna vuosiin 2015–2017. Myös jalostukseen luetavilla aloilla siirrot ulkomailta Suomeen ovat hieman yleistyneet.

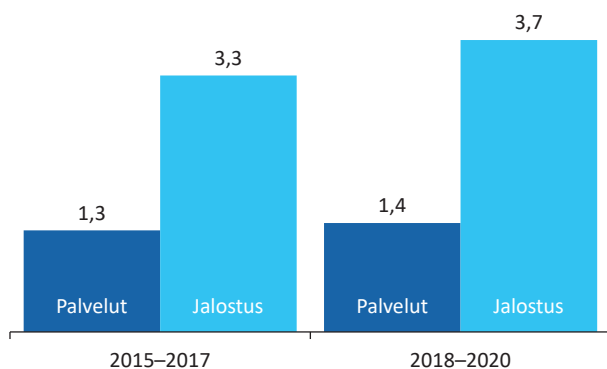
Koko yhteiskunnan kannalta kiinnostava kysymys on, millaisia vaikutuksia toimintojen siirroilla on. Suurin osa ai-

emmista tutkimuksista on koskenut teollisuuden siirtoja ulkomaille, joissa korostuvat valmistustoiminnan siirrot. Palvelualoja ja -toimintoja koskevia tutkimuksia on tehty huomattavasti vähemmän.

Tuoreessa Suomea koskevassa tutkimuksessa tutkittiin, mitä vaikutuksia on ollut sillä, että yritykset ovat siirtäneet palvelutoimintoja ulkomaille (Kässi, 2022). Ulkomaille toimintoja siirtäneiden yritysten tuleva työllisyyskehitys Suomessa oli selvästi heikompaa kuin vertailuryhmän. Palveluja siirtäneet yritykset työllistivät myöhempinä vuosina noin 20 % vertailuryhmän yrityksiä vähemmän työntekijöitä Suomessa. Sen sijaan palkka-kehitys oli näissä toimintaa siirtäneissä yrityksissä vertailuryhmää parempaa. Toimintoja siirtäneet yritykset maksoivat työntekijöilleen noin 3 % parempaa palkkaa. Tämä vaikutus ilmeni kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä. Yritysten tuottavuuteen ei toimintojen siirrolla ollut vaikutusta.

Belgiassa tehdyssä tutkimuksessa havaittiin myös, että palveluiden siirrot ulkomaille vähensivät näiden yritysten kotimaan työllisyyttä (Ornaghi ym., 2021). Sen sijaan Saksassa saatiin päinvastainen tulos, jonka mukaan pidemmällä aikavälillä palvelujen siirrot ulkomaille ovat johtaneet näiden yritysten henkilöstömäärän kasvuun (Eppinger, 2019).

Kuvio 8 Osuus yrityksistä, jotka siirtäneet toimintoja ulkomailta Suomeen, %

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Tilastokeskuksen tekemään Ulkoistaminen ulkomaille -kyselyyn.

4 Johtopäätökset ja keskustelu

Palvelujen tuonti Suomeen on kasvanut selvästi viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tätä nykyä lähes kolmasosa Suomen kokonaistuonnista on palveluita.

Lähes puolet tuontivälituotteista on palveluja

Yritykset käyttävät toiminnassaan erilaisia osia, komponentteja ja myös palveluluontoisia välituotteita, joita ne tarvitsevat tuottaessaan omia tuotteitaan ja palveluita. Näitä niin sanottuja välituotteita yritykset ostavat sekä kotimaasta että ulkomailta.

Tulostemme mukaan yli 45 % kaikista ulkomailta ostetuista välituotteista on nykyään palveluita. Tämä osuus on kasvanut 2000-luvulla selvästi.

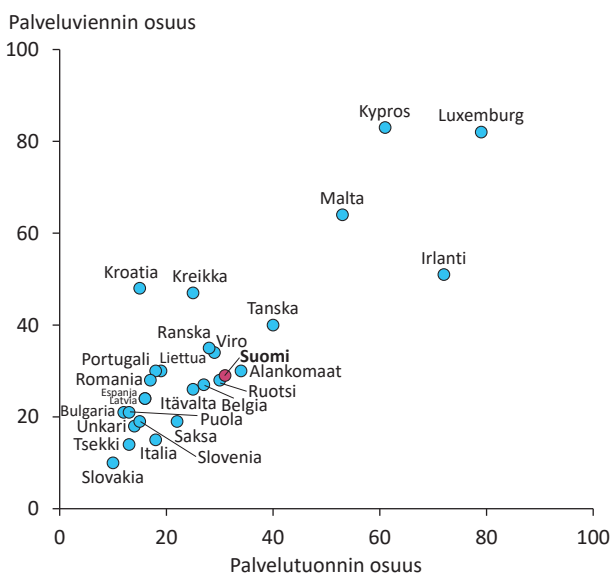
Monet palvelut tulleet alttiiksi kansainväliselle kilpailulle

Erityisesti digitalisaation ja globaalien tietoverkkojen johdosta osa palveluista on muuttunut sellaisiksi, että niitä voidaan viedä ja tuoda vastaavasti kuin fyysisiä tavaroita. Tämän tyyppiset palvelut ovat siis tulleet alttiiksi kansainväliselle kilpailulle. Yhtäältä se merkitsee sitä, että näitä palveluja tarjoavat yritykset voivat laajentua kansainvälisille markkinoille viemällä niihin palveluitaan. Toisaalta tämä avaa mahdollisuuden myös tuonnille, jolloin paikallisesta kilpailusta tulee globaalia kilpailua. Mikäli kotimaiset toimijat pärjäävät tässä kilpailussa huonommin, näiden palvelujen tuonti Suomeen kasvaa.

Erityisesti pienen maan kannalta sekä vienti että tuonti ovat tärkeitä johtuen pienistä markkinoista. Vienti on tärkeää siksi, että pienet kotimarkkinat eivät kaikissa tuotteissa ole riittävän suuret suurtuotannon etujen saavuttamiseksi. Vastaavasti pienen maan ei kannata yrittää tehdä kaikkea vaan suosiolla tuoda osa palveluista ja tavaroista muista maista.

Herääkin kysymys, mitä kannattaa tehdä itse ja mitä tuoda muualta. Itse kannattaa tehdä niitä toimintoja, joiden tekemisessä on erityisen hyvä suhteessa muihin. Tämä suhteellisen edun logiikka pätee niin yrityksiin kuin kansantalouksiinkin.

Kuvio 9 Palvelujen osuus EU-maiden kokonaisviennistä ja -tuonnista, %

Huom. Luvut koskevat vuotta 2021.

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Eurostatin tietoihin.

Palvelujen tuonti ja vienti liittyvät toisiinsa

Tätä nykyä lähes kolmannes Suomen tuonnista on palveluja. Osuus on suurin piirtein samaa tasoa kuin muissa Pohjoismaissa lukuun ottamatta Tanskaa, jossa osuus ylittää 40 %:iin.

Palvelutuonnin ja -viennin osuudet ovat kytköksissä toisiinsa. Palveluja tuovat maat ovat tyypillisesti sellaisia maita, jotka myös vievät palveluita. On kuitenkin huomattava, että palvelukauppaa käydään myös konsernien sisällä. On todennäköistä, että näihin konsernisisäisiin liiketapahtumiin liittyy verojärjestelyjä. Palvelukaupan osuus kokonaisviennistä ja -tuonnista on suurinta maissa (mm. Luxemburg, Kypros ja Malta), joissa on matala nimellinen tai todellinen yritysverokanta (ks. kuvio 9).

Vaikka em. verotukseen liittyvät maat jätetään huomiotta, yhteys palvelutuonnin ja -viennin osuuden välillä säilyy.

Osa palvelutuonnin ja -viennin välisestä yhteydestä selittyy sillä, että välituotetyyppisiä tuontipalveluja tulee osaksi suurempia palvelukokonaisuuksia, joita myydään ulkomaille. Tällöin siis tuodut palvelut voivat sijoittua arvoketjun eri vaiheeseen kuin viedyt palvelut. Toisaalta yhteys voi selittyä myös yleisellä talouden palveluvaltaistumisella, joka näkyy sekä palveluiden tuontina että vientinä.

Palvelutuonnin hienojakoisempi analyysi ja vaikutukset

Tämän raportin tulosten mukaan tuotantopanoksina eli välituotteina käytettyjen palvelujen tuonti Suomeen on kasvanut. On kuitenkin mahdollista, että tuonnin kasvussa on suuria eroja eri palvelujen välillä. Jatkotutkimuksissa kannattaisi siten tutkia tarkemmin, minkä tyyppisten palvelujen tuonti on kasvanut ja miten on käynyt näitä palveluja tarjoaville kotimaisille toimijoille.

Liitteet

Liite 1. Palveluväli tuotteita koskevan tuonnin laskeminen koko kansantalouden tasolla

Väli tuotteiden kokonaistuonti (sisältäen tavarat ja palvelut) saadaan panos-tuotostaulukosta suoraan summamalla yhteen kunkin toimialan i tuomien väli tuotteiden arvo hetkellä t . Tätä kaikki väli tuotteet sisältävää tuontia merkitään termillä VT_{For}^t

$$(1.1) \quad VT_{For}^t = \sum_{i=1}^n VT_{i,For}^t.$$

Kuten aiemmin mainittiin, kokonaisväli tuotetuonnissa ovat mukana sekä fyysiset väli tuotteet ($VT_{For_goods}^t$) että palveluluonteiset väli tuotteet ($VT_{For_serv}^t$). Kokonaisväli tuotetuonti lasketaan summaamalla fyysiset ja palveluväli tuotteet (yhtälö 2):

$$(1.2) \quad VT_{For}^t = VT_{For_goods}^t + VT_{For_serv}^t,$$

Ulkomailta tuotujen fyysisten väli tuotteiden laskenta on suoraviivasta. Sitä koskevat tiedot ovat saatavissa Tullin tilastoista käyttäen ns. BEC-luokitusta (Broad Economic Categories). Ulkomailta tuodut fyysiset väli tuotteet lasketaan summaamalla Suomeen ulkomailta tuotujen fyysisten väli tuotteiden arvo kyseisenä vuotena (yhtälö 1.3).

$$(1.3) \quad VT_{For_goods}^t = \sum_{p=1}^m VT_p^t$$

BEC-luokituksen mukaisia fyysisiä väli tuoteryhmiä on 8, joten em. yhtälössä $m=8$.

Kun hyödynnetään yhtälöä (1.2), Suomeen tuotujen palveluväli tuotteiden arvo lasketaan vähentämällä kaikesta väli tuotetuonnista Suomeen tuodut fyysiset väli tuotteet (yhtälö 1.4).

$$(1.4) \quad VT_{For_serv}^t = VT_{For}^t - VT_{For_goods}^t,$$

Liite 2. Palveluväli tuotteiden tuonnin jakautuminen kolmen kotimaisen palveluita ostavan sektorin kesken (palvelualat, teollisuusalat ja muut alat)

Merkitään kotimaisen toimialan i väli tuotteiden tuontia muun maailman palvelualoilta H-U (Tilastokeskuksen TOL-toimialaluokituksen 1-numerotason toimialat) vuonna t termillä $IM_{i,H-U}^t$. Sektorin S yhteenlaskettu palveluväli tuotteiden tuonti saadaan laskemalla yhteen sektoriin kuuluvien toimialojen palveluväli tuotteiden tuonnit seuraavasti

$$(2.1) \quad IM_{S,H-U}^t = \sum_{i \in S} IM_{i,H-U}^t,$$

missä joukko S sisältää palvelualat, teollisuusalat tai muut alat.

Väli tuotteiden kokonaistuonti muun maailman palvelualoilta H-U (IM_{H-U}^t) vuonna t saadaan vastaavasti laskemalla yhteen kaikkien toimialojen tuonnin arvot

$$(2.2) \quad IM_{H-U}^t = \sum_{i=1}^n IM_{i,H-U}^t.$$

Kotimaisen sektorin S osuus palveluväli tuotteiden tuonnista lasketaan suhdelukuna

$$(2.3) \quad Osuus_S^t = IM_{S,H-U}^t / IM_{H-U}^t.$$

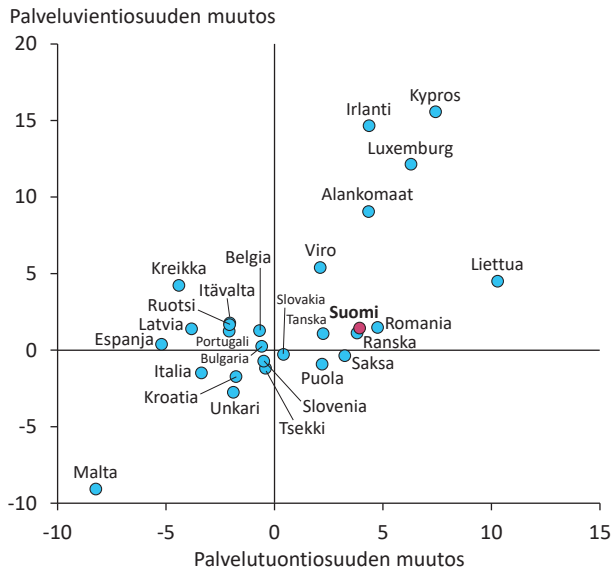
Liite 3. Tuonnin osuuden laskeminen kaikista hankituista palveluväli tuotteista sektoreittain (palvelualat, teollisuus ja muut)

Samoin kuin liitteessä 2, kunkin kotimaisen sektorin S väli tuotteiden tuontia muun maailman palvelualoilta H-U (Tilastokeskuksen TOL-toimialaluokituksen 1-numerotason toimialat) vuonna t merkitään termillä $IM_{S,H-U}^t$, missä joukko S kattaa palvelualat, teollisuusalat tai muut alat. Vastaavasti sektorin S kotimaan palvelualoilta H-U hankkimien väli tuotteiden arvoa vuonna t merkitään termillä $DOM_{S,H-U}^t$.

Palveluväli tuotteiden tuonnin osuus palveluväli tuotteiden kokonaiskäytöstä sektorilla S lasketaan suhdelukuna

$$(3.1) \quad IM_{osuuS}^t = \frac{IM_{S,H-U}^t}{DOM_{S,H-U}^t + IM_{S,H-U}^t}.$$

Liitekuvio L1 Palvelutuonnin ja -viennin osuuden muutokset 2013–2021, %-yksikköä

Huom. Luvut koskevat kasvua vuosien 2013 ja 2021 välillä.

Lähde: Kirjoittajien laskelmat perustuen Eurostatin tietoihin.

Viite

- 1 Ulkomaisen tytäryritysten näkökulmasta se voi tarkoittaa pääkonttorissa tehtyä päätöstä. Toisaalta taas toiminnan siirtäminen edullisemmän kustannustason maahan voi itsessään olla strateginen päätös.

Kirjallisuus

Eppinger, P. (2019). Service offshoring and firm employment. *Journal of International Economics*, 117, 209–28.

Kässi, O. (2022). The Labor-market Effects of Service Offshoring: A Synthetic Control Approach with High-dimensional Microdata. ETLA Working Papers 97, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, Helsinki.

Ornaghi, C., Van Beveren, I. and Vanormelingen, S. (2021). The impact of service and goods offshoring on employment: Firm-level evidence. *Canadian Journal of Economics*, 54, 677–711.

ETLA

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2447,
ISSN 2323-2447,
ISSN 2323-2455 (Pdf)

Kustantaja: Taloustieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
